

การรับรู้ของสถานประกอบการต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

Perception of Workplaces towards the Quality of Cooperative Projects in the Tourism and Hospitality Industry

ชลลดา มงคลวนิช*

Chollada Mongkhonvanit

กฤต จุระกะนิทย์

Krip Jurakanit

ปิยธิดา กังวานสิทธิ์

Piyatida Kungwansith

มหาวิทยาลัยสยาม

Siam University

*chollada@siam.edu

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ของสถานประกอบการที่มีต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาที่ปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงแรม บริษัททัวร์ และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

ผลการศึกษาพบว่า สถานประกอบการมีการรับรู้ถึงคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมาก แต่หากแยกกลุ่มประเภทสถานประกอบการพบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมบริการมีการรับรู้ต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษามากกว่าสถานประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะเรื่องการช่วยลดต้นทุนให้กับสถานประกอบการ อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบโครงการของนักศึกษาสหกิจศึกษาจากกลุ่มสถาบันการศึกษาต่าง ๆ พบว่า สถานประกอบการมีการรับรู้ต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเอกชนมากกว่ามหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะเรื่องความสามารถในการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้กับสถานประกอบการได้ นอกจากนี้ยังพบว่า ตำแหน่งงานของพนักงานที่ปรึกษาในสถานประกอบการที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ถึงคุณภาพของโครงการแตกต่างกันกล่าวคือ พนักงานที่ปรึกษาที่มีตำแหน่งพนักงานและหัวหน้างาน รับรู้ถึงคุณภาพของโครงการสหกิจศึกษามากกว่าพนักงานที่ปรึกษาที่มีตำแหน่งระดับผู้จัดการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การรับรู้คุณภาพ โครงการสหกิจศึกษา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมบริการ

Abstract

This research explores cooperative education students' perceptions of their workplaces in tourism and hospitality industries. Questionnaires were used as the data collection tool.

The study revealed that workplaces are positively perceived by cooperative education students. However, it also found that workplaces in the hospitality industry are better perceived than those in the tourism industry, especially concerning cost reduction in the workplace. The findings indicated that workplaces received more benefits from the cooperative education projects for private university students than those from public and Rajabhat universities in developing new products. The research also shows that job supervisors, members of the staff and managers, perceive the quality of cooperative education projects differently based on their position in the workplace.

Keywords : perception, cooperative education project, tourism, hospitality industry

บทนำ

ประเทศไทยมีรายได้หลักจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ จะเห็นว่ารายได้จากอุตสาหกรรมนี้มีถึง 3.01 ล้านล้านบาทในปี พ.ศ. 2562 (Economics Tourism and Sports Division, 2020) เพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมนี้ให้แข่งขันกับนานาประเทศได้ จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาให้กับสถานประกอบการได้ และกลไกหนึ่งที่สามารถจะช่วยพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมนี้คือ การจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการจริงเสมือนเป็นพนักงานประจำ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2545 ทางรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยในขณะนั้น จึงมีนโยบายให้การสนับสนุนงบประมาณ และได้ผลักดันให้มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบสหกิจศึกษาอย่างจริงจัง

การจัดการศึกษาในรูปแบบสหกิจศึกษา (Cooperative Education) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนในสถานศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการอย่างเป็นระบบ โดยความร่วมมือกับสถานประกอบการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนกับการปฏิบัติงาน (Work Integrated Learning : WIL) เพื่อให้ นักศึกษามีความพร้อมสู่โลกแห่งการทำงานจริง และตอบโจทย์ความต้องการของสถานประกอบการที่รับบัณฑิตตรงตามสายงาน โดยมีเครือข่ายพัฒนาสหกิจศึกษา 9 เครือข่ายเป็นกลไกขับเคลื่อนและสนับสนุนเพื่อให้บัณฑิตได้รับประสบการณ์จากการทำงานจริง สามารถเห็นแนวทางการประกอบอาชีพในอนาคตและมีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน นอกจากนี้ความร่วมมือกันของสถานศึกษา สถานประกอบการ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทั้ง 3 ฝ่ายได้รับความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาที่ก่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาการดำเนินงานของสหกิจศึกษาของประเทศในภาพรวมให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งศักยภาพ สมรรถนะ ทักษะทางวิชาชีพ

ที่สูงขึ้นและมีคุณลักษณะตามความต้องการของสถานประกอบการหรือตลาดแรงงาน (Office of the Permanent Secretary for Higher Education, Science, Research and Innovation, 2019)

ปัจจุบันสหกิจศึกษาถูกบรรจุอยู่ในหลักสูตรต่าง ๆ ในเกือบทุกสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งในหลายหลักสูตรได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการเมื่อศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ซึ่งการปฏิบัติงานดังกล่าว นักศึกษาไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างเป็นระบบเพื่อเข้าไปปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ที่ต้องไปปฏิบัติ ซึ่งต่อมาในแผนอุดมศึกษาระยะ 15 ปี ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560–2564) มุ่งเน้นให้สถาบันอุดมศึกษาส่งเสริมนักศึกษาในทุกภาควิชาได้มีโอกาสเรียนรู้นอกห้องเรียนโดยสนับสนุนให้ไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการที่มีคุณภาพภายใต้สังคมของการทำงาน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงกำหนดให้อยู่ในโครงการสหกิจศึกษาโดยปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 16 สัปดาห์ และเนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ เป็นอุตสาหกรรมหลักที่ทำรายได้เข้าสู่ประเทศ การยกระดับให้อุตสาหกรรมนี้มีคุณภาพ สามารถแข่งขันกับนานาชาติประเทศได้ จึงจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมนี้ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสมรรถนะต่าง ๆ รวมทั้งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

อย่างไรก็ดี การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนบทบาทครูผู้สอนจากการบรรยายมาเป็นผู้ร่วมออกแบบกิจกรรมในการจัดการระบบการเรียนรู้ (Pedagogy) ให้นักศึกษาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สร้างสรรค์ความคิดของตนเอง นักศึกษาสหกิจศึกษาทุกคนจะต้องมีโครงการ ซึ่งนักศึกษาจะได้รับความรู้โดยผ่านการทำงานที่มีการค้นคว้าเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เช่น มีกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การสืบค้นข้อมูล และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ร่วมกับการแก้ไขปัญหาที่จะช่วยเพิ่มทักษะการใช้ความรู้ในชีวิตจริง สร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงานหรือชิ้นงานด้วยตัวนักศึกษาเอง ดังนั้นโครงการจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพที่แท้จริงของนักศึกษาสหกิจในโลกของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ซึ่งโครงการสหกิจศึกษาสะท้อนให้เห็นผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาในระบบสหกิจศึกษาของไทย นอกจากนี้ ผลงานหรือโครงการที่นักศึกษาคิดค้น หากสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและสามารถแก้ปัญหาให้กับสถานประกอบการที่ปฏิบัติงานได้ ก็จะสามารถผลักดันให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้มากยิ่งขึ้น

นิยามศัพท์

- **สหกิจศึกษา** หมายถึง ระบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาควบคู่กับการไปหาประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการอย่างมีระบบ ด้วยความร่วมมือจากสถานประกอบการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนกับการปฏิบัติงานจริง
- **สถานประกอบการ** หมายถึง องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ร่วมรับผิดชอบการดำเนินงานสหกิจศึกษากับสถานศึกษาและรับนักศึกษาสหกิจศึกษาเข้าปฏิบัติงาน
- **อุตสาหกรรมท่องเที่ยว** หมายถึง อุตสาหกรรมที่ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อมหรือธุรกิจสนับสนุนต่าง ๆ ที่ร่วมกันขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในประเทศ ซึ่งช่วยกระตุ้นให้มีการนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง อีกทั้งช่วยสร้างงานสร้างอาชีพได้หลายแขนง และกระจายรายได้ไปทั่วประเทศ

- **อุตสาหกรรมบริการ** หมายถึง การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการให้บริการ หรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ารับบริการ เช่น ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจนำส่ง ธุรกิจจำหน่ายสินค้า เป็นต้น

- **โครงการหรือผลงาน** หมายถึง ระบบบริหารจัดการหรือสิ่งประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาใหม่จากการนำความรู้ทางทฤษฎีมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ

- **การรับรู้** หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานโครงการสหกิจศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินคุณภาพการดำเนินงาน การกำกับดูแล และการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสหกิจศึกษา

- **คุณภาพ** หมายถึง การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเป็นไปตามข้อกำหนดที่ต้องการหรือตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของสถานประกอบการต่อคุณภาพโครงการของนักศึกษาสหกิจศึกษา
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ของกลุ่มประเภทสถานประกอบการที่มีต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา
3. เพื่อศึกษาการรับรู้ของสถานประกอบการต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาแยกตามประเภทกลุ่มสถาบันศึกษาต่าง ๆ
4. เพื่อศึกษาการรับรู้ของสถานประกอบการต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาแยกตามตำแหน่งของพนักงานที่ปรึกษา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สหกิจศึกษา (Cooperative Education) เป็นระบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาควบคู่การไปปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการอย่างเป็นระบบด้วยความร่วมมือจากสถานประกอบการ ซึ่งลักษณะงานที่นักศึกษาได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติตรงกับสาขาวิชาของนักศึกษา และการปฏิบัติงานของนักศึกษาเสมือนพนักงานคนหนึ่งของสถานประกอบการ ได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริง ได้รับการเรียนรู้การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ พัฒนาตนเองทางด้านความคิด การสังเกต การตัดสินใจ การวิเคราะห์ และการประเมินผล ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพสูงขึ้นและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้นด้วย ในการดำเนินงานสหกิจศึกษาได้มีกระบวนการวัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดสหกิจศึกษาโดยการกำหนดมาตรฐานให้นักศึกษาจัดทำและส่งรายงานสหกิจศึกษาเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ซึ่งการเขียนรายงานสหกิจศึกษาเป็นกิจกรรมบังคับของการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา เพื่อฝึกฝนทักษะด้านการสื่อสารของนักศึกษา และเพื่อจัดทำข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับสถานประกอบการ โดยรายงานสหกิจศึกษา เป็นรายงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับผลงานวิจัย โครงการหรือรายงานการปฏิบัติงานที่นักศึกษาสหกิจศึกษาปฏิบัติหรือที่ได้รับมอบหมาย (Cooperative Education and Career Development Center, 2018) ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project-based Learning : PBL) จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับความรู้โดยผ่านการทำงานที่มีการค้นคว้าอย่างเป็นขั้นตอน มีกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การสืบค้นข้อมูล และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ร่วมกับการแก้ปัญหาซึ่งจะช่วยเพิ่มทักษะการใช้ความรู้ในชีวิตจริง สร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงานหรือชิ้นงาน

อีกทั้งเป็นส่วนที่ขับเคลื่อนให้นักศึกษาเห็นภาพของการทำงานหรือเป้าหมายของการทำงานได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (Tiamtiporn, 2016) นักศึกษาจะได้ประโยชน์จากการไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในเรื่องการเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถพัฒนาตนเองในด้านการจัดการ การบริหารเวลา การวางแผนงานที่ดี มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ และได้ฝึกฝนการถ่ายทอดข้อมูล เนื่องจากต้องเขียนรายงานการปฏิบัติงาน และนำเสนองาน รวมถึงรู้จักวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างถูกต้อง ส่วนสถานประกอบการเองจะได้รับประโยชน์จากนักศึกษาสหกิจที่มีความกระตือรือร้น และความพร้อมทางวิชาการช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากนักศึกษามีความรู้ ความสามารถตรงกับสาขาวิชาชีพเพียงพอที่จะปฏิบัติงานเสมือนเป็นพนักงานคนหนึ่ง ส่งผลให้พนักงานประจำมีเวลามากขึ้นที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่อื่นที่มีความยากและซับซ้อนมากกว่า หรือได้รับประโยชน์จากโครงการสหกิจศึกษาที่สามารถแก้ปัญหาหรือนำไปต่อยอดให้กับสถานประกอบการได้ และสถาบันการศึกษาก็จะได้รับประโยชน์ในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน มีความทันสมัยและเป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการ (Cooperative and Work Integrated Education, 2010)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องโครงการหรือผลงานของนักศึกษาสหกิจศึกษายังไม่มีใครศึกษาอย่างจริงจัง แม้ว่าปัจจุบันจะมีการประกวดผลงานสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานดีเด่น แต่ก็ยังไม่มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับโครงการหรือผลงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาโดยตรง ส่วนมากจะศึกษาเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษาดังนี้

Mongkhonvanit (2008) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะของนักศึกษาโครงการสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ผลการศึกษาพบว่า สถานประกอบการมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนักศึกษาสหกิจศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของไทยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ สถานประกอบการมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนักศึกษาสหกิจศึกษาแตกต่างกัน โดยความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนักศึกษาสหกิจศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐสูงกว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล โดยเฉพาะเรื่องมนุษยสัมพันธ์ ความซื่อสัตย์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นแต่ไม่พบความแตกต่างรายคู่ระหว่างมหาวิทยาลัยเอกชนกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ นอกจากนี้ สถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนักศึกษาสหกิจศึกษาสูงกว่าสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโรงแรม โดยสถานประกอบการทั้งธุรกิจการท่องเที่ยวและธุรกิจโรงแรมมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนักศึกษาโครงการสหกิจศึกษาในเรื่องความมีมนุษยสัมพันธ์มากที่สุด

Pansuvannajit & Pansuvannajit (2011) ได้ศึกษาถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาโครงการสหกิจศึกษา สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่ พบว่าสถานประกอบการมีความเห็นว่า นักศึกษามีความกระตือรือร้น มีความพร้อมทางวิชาการ และสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ส่วนอาจารย์นิเทศงานควรกำหนดกฎเกณฑ์การนิเทศ ระยะเวลา ระยะเวลา งบประมาณให้สอดคล้องกันมากที่สุด และควรการจัดการประชุมสัมมนา เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและกลยุทธ์การส่งเสริมสหกิจศึกษาให้เข้าใจร่วมกัน สำหรับ

ด้านนักศึกษาสหกิจศึกษามีความเห็น ควรเป็นผู้เลือกสถานประกอบการตามความสมัครใจ ซึ่งเห็นว่าการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาทำให้มีประสบการณ์ในการทำงานเพิ่มขึ้น ซึ่งปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการศึกษาครั้งนี้ คือ สถานประกอบการไม่ค่อยให้ความสำคัญกับโครงการสหกิจศึกษา นักศึกษาขาดการเตรียมตัวก่อนเข้าร่วมโครงการ รวมทั้งปัญหาการปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน

Luekitinan et al. (2015) ได้ศึกษาเรื่องผลของการจัดสหกิจศึกษาที่มีต่อระยะเวลาการได้งานและรายได้ของบัณฑิตสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่าบัณฑิตคิดว่าโครงการสหกิจศึกษาช่วยให้บัณฑิตปรับตัวในการทำงานได้ง่ายขึ้นมากที่สุด และช่วยให้มีความมั่นใจในการทำงาน การนำประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาประยุกต์ใช้กับงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันได้ในระดับมาก ส่วนเรื่องอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง การทดสอบสมมติฐานพบว่า การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาระหว่างศึกษามีผลต่อระยะเวลาการได้งานทำ และรายได้เริ่มต้นของบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ ผู้แทนจากสถานประกอบการต้องการบัณฑิตที่มีความพร้อมในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา สามารถปฏิบัติงานได้ทันที มีความคิดต่อยอด รวมถึงมีความรับผิดชอบในงาน สำหรับแนวทางการพัฒนาบัณฑิต ผู้แทนสถานประกอบการให้ความสำคัญในเรื่องการลงมือปฏิบัติให้นักศึกษาเรียนรู้การทำงานจริง เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

Lapi-e (2017) ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินโครงการสหกิจศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่าสถานประกอบการมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานโครงการสหกิจศึกษาในระดับปานกลาง โดยเฉพาะเรื่องรูปแบบการเขียนรายงานวิจัยสหกิจศึกษา ความเข้าใจในเนื้อหาโครงการสหกิจศึกษา และเป้าหมายของโครงการก่อนออกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านการวางแผนและการบริหารงานสหกิจศึกษา คือปัญหาและอุปสรรคการดำเนินโครงการสหกิจศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการติดตามหรือการประเมินผลสหกิจศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอนสหกิจศึกษา นอกจากนี้ สถานประกอบการเห็นว่า ควรมีการเรียกนักศึกษาเข้าสัมภาษณ์รายบุคคลก่อนที่นักศึกษาจะเลือกสถานประกอบการ เพื่อสอบถามถึงงานที่สนใจและถนัด ซึ่งทางสถาบันการศึกษาจะได้เสนอแนะหรือเพิ่มทางเลือกสถานประกอบการให้เหมาะสมกับความชอบและความถนัดของตัวนักศึกษาเอง อีกทั้งให้นักศึกษาได้ทราบข้อมูลสถานประกอบการและนำไปประกอบการตัดสินใจเลือกสถานที่ที่จะไปปฏิบัติงาน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. สถาบันการศึกษาได้ทราบถึงการรับรู้ของสถานประกอบการที่มีต่อคุณภาพของโครงการสหกิจศึกษาในประเภทกลุ่มสถาบันการศึกษาต่าง ๆ
2. ทำให้ทราบถึงคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาที่ควรส่งเสริมและควรพัฒนาเพื่อให้มีคุณภาพสอดคล้องตามความต้องการของสถานประกอบการ
3. สถาบันการศึกษาสามารถนำผลการศึกษาไปปรับปรุงการเรียนการสอนและการดำเนินงานสหกิจศึกษาให้สามารถผลิตบุคลากรสู่อุตสาหกรรมนี้ให้มีคุณภาพมากขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีการเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ พนักงานที่ปรึกษานักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการต่าง ๆ โดยส่งแบบสอบถามไปยังสถานประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการต่าง ๆ ที่เคยรับนักศึกษาสหกิจศึกษา การเก็บข้อมูลใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวก โดยได้รับการตอบกลับแบบสอบถามกลับมา จำนวน 102 ชุด ทั้งนี้ มีบางสถานประกอบการไม่สะดวกให้ข้อมูล ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย 3 ส่วน ซึ่งส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ ส่วนที่ 2 ถามการรับรู้ต่อคุณภาพโครงการของนักศึกษาเป็นคำถามแบบมาตราวัดให้คะแนน และส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาโครงการสหกิจศึกษา เป็นคำถามแบบให้แสดงความคิดเห็น โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจะใช้ความถี่และค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลการรับรู้ต่อคุณภาพโครงการของนักศึกษา จะใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบ Independent Sample T-Test ในกรณีที่มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร และการทดสอบด้วยค่าความแปรปรวนทางเดียวในการทดสอบหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเมื่อจำแนกมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน (102)	ร้อยละ (100%)
เพศ	ชาย	47	46.1
	หญิง	55	53.9
ระดับการศึกษา	ปริญญาเอก	2	2.0
	ปริญญาโท	8	7.8
	ปริญญาตรี	81	79.4
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	11	10.8
ประเภทสถานประกอบการ	อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	29	28.4
	อุตสาหกรรมบริการ	73	71.6
ตำแหน่งของพนักงานที่ปรึกษา	พนักงาน	51	50.0
	หัวหน้างาน	32	31.4
	ผู้จัดการ	19	18.6
กลุ่มสถาบันการศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษา	มหาวิทยาลัยรัฐ	16	15.7
	มหาวิทยาลัยเอกชน	63	61.8
	มหาวิทยาลัยราชภัฏ	12	11.8
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	11	10.8

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ทำงานอยู่ในสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมบริการ มีตำแหน่งเป็นพนักงาน และรับนักศึกษา สหกิจศึกษาจากมหาวิทยาลัยเอกชนมากที่สุด

ตารางที่ 2 การรับรู้ของสถานประกอบการต่อคุณภาพโครงการของนักศึกษาสหกิจศึกษา

การรับรู้ต่อคุณภาพโครงการ	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. มีประโยชน์ต่อสถานประกอบการและสามารถนำไปใช้ได้จริง	3.77	0.831	มาก
2. สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการ	3.58	0.906	มาก
3. ช่วยลดต้นทุนให้กับสถานประกอบการ	3.63	0.933	มาก
4. ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับสถานประกอบการ	3.31	0.975	ปานกลาง
5. ช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับสถานประกอบการ	3.48	0.920	มาก
6. ช่วยให้ได้รับการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ	3.89	0.831	มาก
7. ช่วยสร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม	3.47	0.887	มาก
8. ช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัสดุเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล	3.63	0.974	มาก
9. โครงการของนักศึกษาสหกิจศึกษาสามารถช่วยแก้ไขประเด็นปัญหาต่าง ๆ ให้กับสถานประกอบการได้	3.49	0.853	มาก
โดยภาพรวม	3.58	0.749	มาก

จากตารางที่ 2 จากการสำรวจการรับรู้ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพโครงการ นักศึกษาสหกิจศึกษา พบว่า สถานประกอบการมีการรับรู้ต่อคุณภาพโครงการของนักศึกษาสหกิจศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการมากที่สุด

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการรับรู้ต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา จำแนกตามกลุ่มประเภทสถานประกอบการ

การรับรู้ต่อคุณภาพโครงการ	อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว		อุตสาหกรรม การบริการ		t-test		ความหมาย
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	t	Sig.	
1. มีประโยชน์ต่อสถานประกอบการและสามารถนำไปใช้ได้จริง	3.62	0.820	3.84	0.834	- 1.180	0.241	ไม่แตกต่าง
2. สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการ	3.62	1.049	3.56	0.850	0.296	0.768	ไม่แตกต่าง

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการรับรู้ต่อคุณภาพโครงการงานสหกิจศึกษา จำแนกตามกลุ่มประเภทสถานประกอบการ (ต่อ)

การรับรู้ต่อคุณภาพโครงการงาน	อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว		อุตสาหกรรม การบริการ		t-test		ความหมาย
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	t	Sig.	
3. ช่วยลดต้นทุนให้กับ สถานประกอบการ	3.31	1.105	3.75	0.830	- 2.205	0.030*	แตกต่าง
4. ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับ สถานประกอบการ	3.10	1.047	3.40	0.939	- 1.379	0.171	ไม่แตกต่าง
5. ช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับ สถานประกอบการ	3.28	1.066	3.56	0.850	- 1.423	0.158	ไม่แตกต่าง
6. ช่วยให้ได้การเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างนักศึกษาและบุคลากร ของสถานประกอบการ	3.79	1.013	3.93	0.751	- 0.666	0.509	ไม่แตกต่าง
7. ช่วยสร้างระบบการบริหารจัดการ ให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม	3.31	1.004	3.53	0.835	- 1.152	0.252	ไม่แตกต่าง
8. ช่วยทำให้สภาพแวดล้อมใน สถานประกอบการดีขึ้นจาก การนำวัสดุเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล	3.52	1.022	3.67	0.958	- 0.718	0.474	ไม่แตกต่าง
9. โครงการของนักศึกษาสหกิจศึกษา สามารถช่วยแก้ไขประเด็นปัญหา ต่าง ๆ ให้กับสถานประกอบการได้	3.41	0.907	3.52	0.835	- 0.568	0.571	ไม่แตกต่าง
โดยภาพรวม	3.44	0.870	3.64	0.694	- 1.220	0.225	ไม่แตกต่าง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มประเภทสถานประกอบการแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณภาพโครงการงานสหกิจศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมบริการมีการรับรู้ที่โครงการงานสหกิจศึกษามีส่วนช่วยลดต้นทุนให้กับสถานประกอบการมากกว่าสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากงานวิจัยเรื่องความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะของนักศึกษาโครงการสหกิจศึกษา พบว่า สถานประกอบการพึงพอใจคุณลักษณะของนักศึกษาจากกลุ่มสถาบันต่าง ๆ แตกต่างกัน จึงนำมาเปรียบเทียบในตารางที่ 4 เพื่อให้สามารถนำผลการศึกษาไปปรับปรุงการเรียนการสอนในกลุ่มสถาบันต่าง ๆ ได้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการรับรู้ต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา จำแนกตามกลุ่มสถาบันการศึกษา

การรับรู้ต่อ คุณภาพ โครงการ	มหาวิทยาลัยรัฐ		มหาวิทยาลัย เอกชน		มหาวิทยาลัย ราชภัฏ		มหาวิทยาลัย เทคโนโลยี ราชมงคล		F-Test		ความหมาย
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	F	Sig.	
F1	3.56	0.814	3.89	0.805	3.42	1.084	3.85	0.603	1.518	0.215	ไม่แตกต่าง
F2	3.31	0.793	3.79	0.883	2.92	0.996	3.45	0.688	4.216	0.008*	ไม่แตกต่าง
F3	3.38	0.719	3.73	0.937	3.42	0.996	3.63	1.120	0.846	0.472	ไม่แตกต่าง
F4	3.13	0.719	3.43	1.011	3.08	0.996	3.18	1.079	0.777	0.510	ไม่แตกต่าง
F5	3.38	0.719	3.59	0.909	3.17	1.030	3.36	1.120	0.875	0.457	ไม่แตกต่าง
F6	3.81	0.750	3.98	0.793	3.42	1.084	4.00	0.775	1.711	0.170	ไม่แตกต่าง
F7	3.25	0.683	3.60	0.890	3.08	1.084	3.45	0.820	1.591	0.196	ไม่แตกต่าง
F8	3.38	0.806	3.79	0.953	3.08	1.165	3.64	0.924	2.304	0.082	ไม่แตกต่าง
F9	3.38	0.719	3.62	0.851	2.92	1.084	3.55	0.522	2.508	0.063	ไม่แตกต่าง
โดยภาพรวม	3.40	0.623	3.71	0.723	3.17	0.940	3.57	0.707	2.300	0.082	ไม่แตกต่าง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

หมายเหตุ : F1 = มีประโยชน์ต่อสถานประกอบการและสามารถนำไปใช้ได้จริง

F2 = สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการ

F3 = ช่วยลดต้นทุนให้กับสถานประกอบการ

F4 = ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับสถานประกอบการ

F5 = ช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับสถานประกอบการ

F6 = ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ

F7 = ช่วยสร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม

F8 = ช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัตถุเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล

F9 = โครงการของนักศึกษาสหกิจศึกษาสามารถช่วยแก้ไขปัญหาประเด็นต่าง ๆ ให้กับสถานประกอบการได้

จากตารางที่ 4 พบว่า มีการรับรู้โดยรวมต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาจากกลุ่มสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สถานประกอบการมีการรับรู้ว่าคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการ แตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงทำการวิเคราะห์หาความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธี LSD แล้วพบว่าสถานประกอบการมีการรับรู้ว่าคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเอกชน สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการมากกว่าโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยราชภัฏ ส่วนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพบว่า ไม่มีการรับรู้แตกต่างกับมหาวิทยาลัยเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบการรับรู้ต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา จำแนกตามตำแหน่งของพนักงานที่ปรึกษา

การรับรู้ต่อคุณภาพโครงการ	พนักงาน		หัวหน้างาน		ผู้จัดการ		F-Test		ความหมาย
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	F	Sig.	
F1	3.90	0.755	3.72	0.851	3.53	0.964	1.534	0.221	ไม่แตกต่าง
F2	3.76	0.790	3.56	0.948	3.11	0.994	3.885	0.024*	แตกต่าง
F3	3.78	0.808	3.69	0.896	3.11	1.150	3.989	0.022*	แตกต่าง
F4	3.49	0.857	3.38	0.976	2.74	1.098	4.521	0.013*	แตกต่าง
F5	3.59	0.753	3.59	0.946	3.00	1.155	3.332	0.040*	แตกต่าง
F6	4.00	0.693	3.91	0.928	3.58	0.961	1.811	0.169	ไม่แตกต่าง
F7	3.51	0.758	3.69	0.896	3.00	1.054	3.894	0.024*	แตกต่าง
F8	3.76	0.885	3.72	1.023	3.11	0.994	3.547	0.033*	แตกต่าง
F9	3.61	0.777	3.53	0.879	3.11	0.937	2.531	0.085	ไม่แตกต่าง
โดยภาพรวม	3.71	0.627	3.64	0.779	3.14	0.868	4.463	0.014*	แตกต่าง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ตำแหน่งของพนักงานที่ปรึกษาทั้ง 3 ตำแหน่ง คือ ตำแหน่งพนักงาน ตำแหน่งหัวหน้างาน และตำแหน่งผู้จัดการ มีการรับรู้ต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ โดยเฉพาะเรื่องสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการ ช่วยลดต้นทุน เพิ่มรายได้ เพิ่มผลผลิต สร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม และช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัสดุเหลือทิ้งมารีไซเคิล จึงได้ทำการวิเคราะห์หาความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธี LSD ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบการรับรู้ต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา จำแนกตามตำแหน่งของพนักงานที่ปรึกษาเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

การรับรู้ต่อคุณภาพโครงการ	ตำแหน่งของพนักงานที่ปรึกษา	\bar{x}	พนักงาน	หัวหน้างาน	ผู้จัดการ
• สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการ	พนักงาน	3.76	-	0.202	0.659*
	หัวหน้างาน	3.56		-	0.457
	ผู้จัดการ	3.11			-

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบการรับรู้ต่อคุณภาพโครงการงานสหกิจศึกษา จำแนกตามตำแหน่งของพนักงาน
ที่ปรึกษาเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (ต่อ)

การรับรู้ต่อคุณภาพโครงการงาน	ตำแหน่งของพนักงานที่ปรึกษา	\bar{x}	พนักงาน	หัวหน้างาน	ผู้จัดการ
• ช่วยลดต้นทุนให้กับสถานประกอบการ	พนักงาน	3.78	–	0.097	0.679*
	หัวหน้างาน	3.69		–	0.582*
	ผู้จัดการ	3.11			–
• ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับสถานประกอบการ	พนักงาน	3.49	–	0.115	0.753*
	หัวหน้างาน	3.38		–	0.638*
	ผู้จัดการ	2.74			–
• ช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับสถานประกอบการ	พนักงาน	3.59	–	– 0.006	0.588*
	หัวหน้างาน	3.59		–	0.594*
	ผู้จัดการ	3.00			–
• ช่วยสร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม	พนักงาน	3.51	–	– 0.178	0.510*
	หัวหน้างาน	3.69		–	0.688*
	ผู้จัดการ	3.00			–
• ช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัสดุเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล	พนักงาน	3.76	–	0.046	0.659*
	หัวหน้างาน	3.72		–	0.613*
	ผู้จัดการ	3.11			–
โดยภาพรวม	พนักงาน	3.71	–	0.070	0.572*
	หัวหน้างาน	3.64		–	0.502*
	ผู้จัดการ	3.14			–

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า พนักงานที่ปรึกษาดำเนินงานตำแหน่งพนักงาน และตำแหน่งหัวหน้างาน มีการรับรู้โดยรวมต่อคุณภาพของโครงการงานสหกิจศึกษาในระดับมากกว่าพนักงานที่ปรึกษาที่มีตำแหน่งผู้จัดการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเฉพาะในเรื่องความสามารถในการช่วยลดต้นทุน เพิ่มรายได้ เพิ่มผลผลิตให้กับสถานประกอบการ สร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม และช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัสดุเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล อย่างไรก็ตามพบว่า พนักงานที่ปรึกษาที่มีตำแหน่งพนักงานเพียงตำแหน่งเดียวที่มีการรับรู้แตกต่างจากตำแหน่งผู้จัดการในเรื่องโครงการงานสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการ

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของคำถามปลายเปิด ยืนยันว่า พนักงานที่ปรึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นโครงการสหกิจศึกษาในเรื่องความคิดสร้างสรรค์โดยเฉพาะการนำเอากระต๊อมาใช้เคลือบสร้างสรรค์เป็นชิ้นงานใหม่เพื่อใช้ประโยชน์ในองค์กร และการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำโครงการร่วมกัน รวมทั้งโครงการสามารถนำไปใช้สร้างประโยชน์ให้สถานประกอบการได้จริง ซึ่งช่วยให้องค์กรลดค่าใช้จ่ายลงได้

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่องการรับรู้ของสถานประกอบการต่อคุณภาพของโครงการสหกิจศึกษาพบว่า ทั้งสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและประเภทอุตสาหกรรมบริการต่างรับรู้ต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา ในเรื่องการเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ Pansuvannajit & Pansuvannajit (2011) ในเรื่องสหกิจศึกษาช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา โดยสถานประกอบการมีโอกาสพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงาน และพนักงานที่ปรึกษาเองได้มีโอกาสฝึกทักษะในการเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ รวมถึงเสริมสร้างประสบการณ์การปฏิบัติงานให้กับนักศึกษา อย่างไรก็ตามพบว่านักศึกษาสหกิจศึกษาพบปัญหาในการเขียนโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับ Lapi-e (2017) ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรจัดการเรียนการสอนในส่วนนี้ก่อนให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานจริง ผลจากการศึกษายังพบว่า โครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเอกชนสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้กับสถานประกอบการได้มากกว่าโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยราชภัฏ นอกจากนี้ยังพบว่า ตำแหน่งของพนักงานที่ปรึกษาที่แตกต่างกันทั้ง 3 ตำแหน่ง คือ ตำแหน่งพนักงาน หัวหน้างาน และผู้จัดการ มีการรับรู้ต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะเรื่องสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการ ช่วยลดต้นทุน เพิ่มรายได้ เพิ่มผลผลิต สร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม และช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัสดุเหลือทิ้งมาใช้เคลือบ ซึ่งคุณสมบัติของพนักงานที่ปรึกษามีความสำคัญมากในการรับรู้คุณภาพของโครงการสหกิจศึกษาโดยเฉพาะเรื่องของคุณวุฒิ ซึ่งควรมีความรู้ในแผนกที่นักศึกษาไปปฏิบัติงานและควรอยู่ในสาขาวิชาชีพเดียวกัน (Thai Association for Cooperative Education, 2009) เพื่อให้สามารถให้คำปรึกษา ติดตาม แนะนำการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ตรวจสอบโครงการ ให้ข้อเสนอแนะ และเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของโครงการนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม พนักงานที่ปรึกษาส่วนหนึ่งพบว่า การจัดทำรายงานสหกิจศึกษาในส่วนของโครงการที่นำเสนอยังขาดความละเอียดรอบคอบในเรื่องเนื้อหา โดยเฉพาะรายละเอียดของผลงานและส่วนประกอบที่ใช้ทำชิ้นงาน รวมทั้งเรื่องราคาต้นทุนที่ค่อนข้างสูงเกินไปต่อการผลิตชิ้นงานหนึ่งชิ้นงาน และความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาทำผลิตภัณฑ์ใหม่ จึงเห็นว่าหากทางสถาบันการศึกษาจะช่วยให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการเลือกสรรวัสดุที่เหมาะสมแก่นักศึกษาก็จะช่วยให้โครงการสหกิจศึกษาสัมฤทธิ์ผลในทุก ๆ ด้านมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาสามารถสรุปข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาโครงการสหกิจศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการได้ดังนี้

สถาบันการศึกษา

1. ควรให้นักศึกษาศึกษาข้อมูลของสถานประกอบการเท่าที่จะทำได้ก่อนที่จะไปปฏิบัติงาน เพื่อจะได้ทราบจุดอ่อน จุดแข็งของสถานประกอบการนั้น ๆ
2. ควรให้นักศึกษาสหกิจศึกษาได้เลือกสถานประกอบการที่ตรงกับสาขาที่ศึกษาและแผนกที่ตนสนใจจะไปปฏิบัติงาน เพื่อสร้างแรงจูงใจและแสดงศักยภาพได้เต็มที่
3. ควรเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสหกิจศึกษาในเรื่องวิธีการเขียนรายละเอียดของโครงการ และการนำเสนอ
4. ควรทำความเข้าใจกับนักศึกษาสหกิจศึกษาในเรื่องวัตถุประสงค์ของการทำโครงการ เพื่อให้ นักศึกษาทราบแนวทางและแก้ปัญหาได้ สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

สถานประกอบการ

1. ต้องเลือกพนักงานที่ปรึกษาที่มีความเข้าใจเรื่องระบบสหกิจศึกษาที่อยู่ในส่วนงานที่นักศึกษาไปปฏิบัติงาน
2. พนักงานที่ปรึกษาควรเข้าใจและมีความรู้ในเรื่องโครงการที่นักศึกษาทำ เพื่อให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ได้
3. สถานประกอบการควรให้โอกาสนักศึกษาได้ทำโครงการที่เป็นประโยชน์และแก้ปัญหาให้สถานประกอบการได้ไม่มากนัก
4. สถานประกอบการต้องกล้าบอกปัญหาและให้ข้อมูลที่สามารถจะให้ได้ เพื่อให้โครงการสัมฤทธิ์ผลและมีประโยชน์ต่อสถานประกอบการอย่างแท้จริง

นักศึกษา

1. นักศึกษาสหกิจศึกษาควรมีสิทธิ์เลือกประเภทสถานประกอบการที่ตรงกับสาขาวิชาและในส่วนงานที่ตนสนใจ
2. นักศึกษาสหกิจศึกษาต้องตระหนักถึงความถนัดและศักยภาพของตนเองในการเลือกทำโครงการ
3. การเลือกหัวข้อโครงการควรเป็นโครงการที่มีประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาให้สถานประกอบการได้ หรือสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ
4. นักศึกษาต้องศึกษาหาข้อมูลอย่างครบถ้วนก่อนทำโครงการ และควรศึกษาระเบียบวิธีการเขียนวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถูกต้อง เพื่อให้โครงการมีคุณภาพและเชื่อถือได้

References

- Cooperative and Work Integrated Education. (2010). **Cooperative Education Handbook Siam University**. Retrieved from <https://bit.ly/3zvpHOE>
- Cooperative Education and Career Development Center. (2018). **Co-operative Education Handbook Sripatum University**. Retrieved from <https://www.spu.ac.th/uploads/contents/2018042583522.pdf>
- Economics Tourism and Sports Division. (2020). **Tourism Situation in December 2019**. Retrieved from <https://www.isranews.org/isranews-short-news/84811-tourism.html>
- Lapi-e, A. (2017). Problems and Guideline to Development on Co-operative Education in Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Science, Thaksin University. *Thaksin University Library Journal*, 6, 217-247.
- Luekitinan, W. & Nontasak, P. & Saosaweang, P. (2015). The Impact of Cooperative Education on Period to Get Job and Started Income of New Graduates, Burapha University. *Suranaree Journal Social Science*, 9(2), 105-121.
- Mongkhonvanit, C. (2008). Employer Satisfactions towards the Co-operative Education Student Attributes of Thai Higher Education Institutions. *Journal of Cultural Approach*, 9(16), 69-82.
- Office of the Permanent Secretary for Higher Education, Science, Research and Innovation. (2019). **A Decade of Thai Cooperative Education Day toward a Sustainable Future**. Retrieved from <https://www.mhesi.go.th/index.php/news-and-announce-all/news-all/151-2019-05-27-08-15-49.html>
- Pansuvannajit, S. & Pansuvannajit, C. (2011). **The Study and Solution Girds Line of Cooperative Education Project Administration Division, Faculty of Business Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna Chiangmai North**. Faculty of Business Administration and Liberal Arts, Rajamangala University.
- Thai Association for Cooperative Education. (2009). **Standards and Quality Assurance for Cooperative Education Operations**. Retrieved from http://www.mua.go.th/users/bphe/cooperative/data/kumu_coop54.pdf
- Tiamtiporn, K. (2016). **PBL : Project Base Learning**. Retrieved from <https://bit.ly/3BpQDj7>